

J E L E N K Ö R.

102. szám.

Pest szombat december 21dikén.

1833.

Foglalát: Magyar és Erdélyország (ker. ülések. Kinevezések. Abauji játékszín. Salecz, Szentkirályi, Balázi †. Felső-Fejér vmegyei tisztválasztás. Pesti egyetemi tanulók száma. Schams Ferencz. Asszonyegyesületi figyelmeztetés). Anglia (a' királyné; tengeri vészek; pótlék hajó-had; dublini vendégség; Pilot ujság; chinai keresztyén-üldözés, 's a' t). Franciaország (lengyel zendület-napi ünneplések Dijon 's Brüsselben). Spanyolország (folyvást carlista csilapítások). Németország (kereskedési kinézések; a' min. congressus tárgyai; Maison Berliuben) Lengyel és Oroszország (Caspium 's gőzhajók; orosz tengerhadí készülék; lengyel ujonczok). Görögország (új ügyviselőjt; Helios kinézései; különféle rendű szerkezetek). Elegyhírek. Bankrészevény.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban a' közelebb napokon dec. 16kaig tartott ker. ülések folyvást a' városi törvényszék hatásáruul szóló II. ezikkbeli 2 — 3ik §szal foglalatoskodtak. A' sz. kir. várasokon lakozó nemesekre nézve két törvényhatóságnak (megyeinek t. i. és várasinak) összeütkezéséből származni szokott sokféle kérdések, a' mennyire az országos küld. munkálatokban nem látszottak egészen megfejtve lenni, itt világosabban elhatározattak. Megállapítva levén t. i. a' városi telkek és házak iránt a' városi törvényszék hatásköre, szükséges lón elintézni: kit illessen a' bíróság a' várasokban lakó nemesek 's azok ingó javaira nézve? kit az ugyanegy személy birtoku polgári és nemesi javakban, továbbá hatalmaskodásban, birsági büntetésekben? kit, midőn nemes polgári vagyonban tesz kárt vagy erőszakos foglalást, vagy mind e' kettőt együtt városi ingatlan birtokban? kit végre olly örökség 's osztályokban, hol a' polgári ingatlan vagyon nemesi ingó vagy szinte ingatlan birtokkal van kapcsolatban? Tehet e' városi szék birtoki visszafoglalást (repositiót)? 's a' nemes alávethesse é ennek magát javaira nézve szerződés utján, vagy talán örökösit is kötelezhesse, vagy némellyekben magát személyesen is alávethesse? 's a' t. — Somsich Pongrácz kir. Személynök ő Méltósága az elhunyt Dessewffy Bertalan helyébe ítélőmestereül dec. 9kén Szerencsy István urat eddig a' kir. tábla c-lóadó közbiráját nevezé ki.

Apostoli Fölségünk dec. 4ki legmagasb végzése szerint Szathmáry Antal tiszamel-léki kő sz. István prépostját, esperes és ó-becsei plebánust a' kalocsai főkáptalanhoz ifj. iskolás v. mester-kánonokká méltóztott kegyelmesen kinevezni.

Ő cs. kir. Fölsége nov. 12ikeről költ legfensőbb határozata szerint kir. tanácsnok 's dunántuli ker. táblai közbiró Csergheő Ferencznek a' bajor kertmivelő-társaság által küldött megtisztelő oklevél elfogadhatását megengedni méltóztatott.

Tek. Abauj RRei e' f. dec. 2ikán tartott közgyűlésök alkalmakor az első alispán 's kir. tanácsnok Comáromy István urnak előterjesztése következésében, a' megye pártfogása alatti színész társaság elősegéllésére ismét újabb ajánlatokat tettek, maga a' tisztelt előlülő e' hazafi. célra 100 frtot vala nemes ajánlani. Egyébiránt kassai több rendű levél panaszolja, hogy mióta e' színész társaság nyári kirándultából Kassára haza tért, alig adott elő hazai eredeti darabot, hanem merő fordításokat. Hiányában vagyunk ugyan eredeti daraboknak, de még sem annyira, hogy közben közben egyik vagy másik jelesb mű elő nem adathatnék; annál inkább minthogy a' fordított darabokat már eredetiekben csaknem uton-utfélen ismerik, 's kivánt nemzeti ezélt általok nem olly hathatósan érhetni.

Zágrábban folyó hónap 6kán Salecz József fölkennt püspök, hévvizi apát, csázmai prépost, zágrábi kánonok 's a' t. élének 7likében megholt; nem különben

Szentkirályi László, a' nagy méltóságu hétszemélyes Tábla közbirája folyó hónap 17dikén Pesten 11 napi súlyos betegeskedés után életének 70dik évében öröklétre költözött. Mélyen kesergi elhunytát, bánatos özvegyén Felső-szúdi Sembery Juliannán 's üdvezült édes nemzójökhöz méltó, Móricz és László, fiain kívül, nemes Pest vármegye, mellynek egész megyei hosszas tisztpályája minden fokain de főkép jegyzői 's alispáni hivatalkörében szívvvel, ésszel és tettel pancratiasta érdemű dicsősé-

ge volt; könnyezi a' nagymélt. Curia, mellynek mint ítélőmester és septemvir tántorulatlan igazságszeretetű munkás disztagja volt mindhalálig; fájlalja végre az egész Magyar Haza, mellynek több rendű országgyűlésin mint képviselő, a' tanácskozási szerkezetek 's előterjesztések tollának egyik vezérleke 's intézője volt. Pest vármegye levéltára 's országgyűlésink évkönyvei megörökíték a' Szentkirályi nevet 's így nem félhetni azt enyészettől. Minden hazafi kebel pedig nyugalmat ohajtván az érdemben szendergő nemes hamvakkal, velünk együtt ama' biztos remény-sohajtságban lel vigasztalást e' veszteségért, hogy a' Dicsőültnek derék ficsemetéji mindenben pálmakoszorús atyjok örökösivé sietnek idülni 's fényét azéhoz rokon becsü érdemfüzérrel magasítani.

Szász-Martonfalván ns. Felső-Fejérvmegyében nov. 20ikán főispán Daniel Elek ur a' megyei tisztválasztási közgyűlést azon beszéddel nyitván meg, hogy annak folyta közben a' törvény 's fejdelem iránti tiszteletet 's engedelmisséget fentartani kívánja, e' szent elvnek négy napon keresztül önkényleg hódolának a' megye RRei. A' tisztek, a' RR. ellenállhatlan kívánságukra, mindnyájan elbucszúztatván, a' főispáni előajánlat nyomán a' választás végbe ment, a' föls. Nagyfejdelem elibe azon kéréssel terjesztendő, hogy a' szavazási többséget kegyelmes kinevezésében méltó tekintetbe venni méltóztassék. Egyszersmind a' már megígért országgyűlés minélelőbbi tartatása iránt a' fő kormányzék utján Ő Felségéhez alázasatos könyörgést nyújtani elhatározzák, hogy részesüljön már egyszer ezen, a' föls. Házhoz mindig hiv haza is a' törvények megtartásából eredő boldogságban. Egy új derület támada megyénk látköre fölött, írja tovább a' tudósító, midőn törvényes főispánunk törvényes kormánya alatt törvényes szokásink virágzása iránt most és jövőre biztos kinézések vannak. Valóban minden igaz hazafinak örvendenie kell, ha közgyűléseken mindenkit azon szent lángu buzgóságtól, melly hazát szeretni 's fejedelmet tisztelni parancsol, olly hévvel elkapatva szemlélhet, mint milyen nálunk e' közgyűlésen uralkodék. — Belső kerületi főbíró-ságra szótöbbséget nyertek: Maurer Mihály

kath., Kun Zsigmond reform., és Maurer Sándor unit.; külső kerületi főbíró-ságra: Motok Ferencz kath., Bethlen Gábor gróf ref., Maurer Sándor unit.; belső ker. alispánságra Szentiványi József kath., Fronius Imre ref.; külső ker. alispánságra: Elekes Antal kath., Miske Imre ref.; főjegyzői hivatalra: Bolyai Antal; kir. pénztárnokságra Kőnczei Lajos; aljegyzőségre Nánási Ferencz. Rendes székező bírákú választottak: Kis Ferencz, Miske Imre, Nagy Elek, Lanyi Sámuel, Maurer András, Boér József, Józsa Sámuel, Nagy Sándor, Gilény József, Török Sámuel, Eperjesi Domokos és Csongrádi István; becsületbeli székező bírákú: Frónius Mihály, Bethlen Gábor gróf, Sipos Sámuel, Vásárhelyi Nagy Sándor, és Pocsá Farkas; szolgabíráknak választottak és bé is esküttek: a' hidegvízi járásban Földvári Pál, bolyaiban: Galambfalvi György, géresiben: Sipos József, borkösiben: Kovács László, keresiben: Szatmári János, reteniben: Nagy Pál, palásiban: Csiki Antal, hidvégiben: Kőnczei Benjamin, peselnekiben: Bodó Pál. —

Főkormányzékai titoknok méltóság Balácsi Gergely ur Kolosvárott dec. 9ikén meghalt. — E. H.

A' most folyó 1832ik iskolai esztendőben a' pesti m. kir. tud. Egyetemen tanuló ifjuság száma 1666ra megy; közöttük hittudományt tanul 80, törvényt 224, orvosi tudományt 406, seborvosít 390, gyógyszerészséget 68, bábaságot németül 56, (a' magyarul tanítás jövő fél esztendőben következik), baromorvosi tudományt 47, bölcselkedést 365, földmérést 27. Ezek közt római katolikus van 1116, ágostai vallásu 124, reformatus 93, egyes. görög 2, nem egy. görög 79, izraélita 252. E' szerint a' múlt évben tanult ifjuság száma 55el halad meg az ideit. H. T. és G. B.

Schams Ferencz pesti polgárt 's több tudós társasági tagot a' csehországi pomológiai egyesület tagsággal, Rust és Pécs sz. kir. városink pedig a' magyarországi bortermesztésről írt jeles munkája miatt tiszteletbeli polgársággal becsülték meg. — Több rendű hiteles tudósításnál fogva, szinte kétségtelennek látszik, hogy Mezzofanti abbate, bolognai 's vaticanumi könyvtárnok 's

több tudom. társaság 's ezek közt a magyar Akadémia, tagja is, nem igen leendő tartós lakosa Romának, mivel az ottani levegő nem jótékony befolyásu egészségére, 's mióta e' héthalmu várost lakja, már két ízben vala súlyos beteg, egyik nyavalyába pedig csupán emberiség juttatá; Romának t. i. egyik kórházában született magyar katonák fekvén betegül, minthogy szegény halálra vált földieink más nyelvet nem értettek a' magyaron kívül, magyar gyóntató nem léteben Mezzofanti mint pap látá el őket minden haladók szentségeivel az örök utra, 's ez apostoli tisztben buzgottat ragadá meg a' kórházi hagymáz, még pedig csaknem életveszéllyel; csak e' körülmény is magas becsre méltathatja nevét e' tisztos férfinak nemzetünk előtt, ha azt elmellőzzük is, hogy nyelv-mithridateszi csuda (36 nyelvet értő 's beszélő) talentuma nyelvünket is úgy szólván minden jelesb különöségeivel kész és könnyű beszélésig tulajdonává tette, 's mélyen tisztelt fens. Nádorunkat a' bolognai könyvtárt látogattakor magyarul üdvözlötte meg. B. U.

Pest: A' pesti jóltevő asszonyegyesület, azon folyvásti munkásságában, mellyel a' segédet kívánó 's érdemlő valódi szegényeket gyámolítja, kik sokszor egész háznépestül epeosztó gond 's inség közt szemérmes elvonulásban sínylenek, állhatatosan bizakodik az emberszerető nemes szívűek segedelmökben, kik szenvedő embertársaik iránt részvevő készséggel viseltetvén, köz vigadalmok ártatlan élelményü óráit is a' nyomoruság enyhítésére hasznosakká tenni hajlandók. E' tekintet indítja ismét az asszonyegyesületet a' beállandó új esztendő elején álarczások táncmulatság adására, mellynek jövedelme illy jótékony célra van határozva. Több nemes lelkű adakozó már eddig is szép 's becses adományokat tett össze, mellyek a' táncmulatság alatt tartandó sorshuzással nyereségül esendnek, minél fogvást az álarczások táncmulatság, melly a' színházi nagy táncsteremben 1834ki január 5ikén, vasárnap fog tartatni, sorsjátékkal köttetik össze. A' bémenet ára 1 for. 30 kr. pengő, mellyért egy sorsjegy is adatik. Bémenetre nem kaphatni czédulát sorsjegy nélkül: de ezt, magában is ama' nél-

kül egyenkint 48 pengő krajezáron válthatni. Mind belépti mind sorsjegyet szerezhetni Csekonics háznál földszint jobbról a' kapu mellett második ajtón; továbbá Eggenberger József könyvboltjában a' Barátok piaczán tulajdon házánál; végre Aebly ur árusboltjában gróf Teleki háznál a' Serviták piaczán.

A N G L I A.

Csaknem minden angol tengerfokról szomorú tudósítások érkeznek a' szélvész-okozta tetemes károkról, ugyan is 70 hajó részint megrongáltatott részint elmerült. Szerencsére, eddigi híreink értesítése szerint, ember nem vezett még is el annyi, megnyit az elsüllyedt hajók számához képest első pillantatra gondoltunk, úgy mond a' Sun. — Az angol királyné példás munkásságát, szerénységet 's istenfélőséget több rendű lap magasztatja. Sokszor, mint beszél, a' köznépi-székből fog helyet (egyszerűn öltözve 's csupán egykét személytől kísértetve) a' szentegyházban. Az amerikai nagy republica praesidense úgy mond a' Courier, nem jelenhetik kevesebb szertartással egy washingtoni templomban meg, mint Nagybritannia királynéja gyakran a' brightoni kis kápolnában. — Egy kabineti parancs néhány nap előtt meghagyá a' tengerhadi főkormány-nak: tartana készen haladék nélkül nyolcz nagy fedelű (magas ormú) hadihajót, a' földközi tengerre minden perczen kiindulhatókat. E' hajók Malcolm admiral osztálya erősítésére vannak, mint mondják, szánva, kihez egyszersmind új utasítások is menendnek. E' rendkívüles intézvényt úgy lát-szik a' mi előterjesztésinkre (a' török-orosz új szövetség ellen) Péterváron adott tagadó válasz okozá, 's a' Cityben szembetűnő a' nyugtalankodás e' komoly készülétek miatt, mellyek a' statushitel 's kereskedelemre igen kártékony befolyásnak lehetnének, hahogy e' moszka-török szerződési vita kardélre 's álgyuszóra kerülne. — Dublinban nov. 28ikán O'Connell elnöksége alatt nagy vendégséget ültek a' kalmársági nagy teremben. Mintegy 200 vön benne részt s köztük O'Connellen kívül Shiel, Ruthwen 's Barrett is, a' Pilot hírlap kiadója. Ezek mindnyájan igen heves 's nagy tapssal fogadott beszédeket tartának. Az unio megszüntetése

üzed-eltörlés 's a' sajtó (nyomtatási szabadság) ellen intézett legközelebbi üldözések valószínűleg fő tengelyei tüzelgéseiknek. A' Pilot kiadóját érdeklő sérelmes bánásmód, ugy látszik, ismét egész böszöngésig felzudítá az unio-semmisítési kérdést, 's ritkán lépett az enthusiasmus nagyobb fokra mint e' lakománál. 28 's 29ikén Dublin különféle plebaniáji gyűlést tartottak, mellyek az unio-függesztetését sürgetni határozzák. O'Connell mindenütt jelen volt a' legrakonzátlanabb kifejezésekkel rajzolván Angliának ez ügyben Irland elleni igaztalanságát. —

Az angol hírlapok szemére hányják a' kormánynak: miért zaklatja, bűnhödteti 's üldözi a' Pilot kiadóját, 's miért nem idézte meg O'Connelt magát? minthogy természetesen a' nagy izgatónak elítélterése 's megrovatása nagy csapás 's rezzenő félelem lett volna minden irlandi zendítő apostolra. De a' Courier és Globe mind ezekre védelmül azt felelik: hogy az O'Connell ellen indítandó per könnyen megbukhatott volna csak egy formahijány miatt is, idejárul hogy semmi tanúlevél v. bizonyosság nem volt kéznél arról, hogy ő (O'Connell) a' kárhoztatott levél szerzője, Aprilisben pedig, midőn meg kelle a' pert indítani, még remény vala őt a' kormány részire megnyerhetni; de továbbá O'Connelt mint parlamenttagot 's irlandi katolikust nem is akarák megpörölni, minthogy ezt az irlandi nép, képviselői ellen irányzott, üldözésnek veheté vala 's a' t. E' tárgyról annál több a' beszéd, mivel mostan több illy sajtópör forog a' törvényszék előtt, 's ez iránt egy új billről is gondolkoznak a' következő ülésben.

A' singaporei hírlap szerint Chinában a' keresztények ellen nyilvános az üldözés és egyetemi. Minden oldalról zaklatják, nyomják őket a' pogányok; báiványozási 's babonázási tettekre, hitök elhagyására, egyházaik összerombolására kinszerítik, tömlöczözik, kínozzák, úgy hogy néhány igen félelénk falu megszökött, néhány pedig rettegősködésében önmaga dulta szerte templomát. Majd minden klastrom papsága elszélyedt, 's csak néhány bátor maradt épületi gondviselőül meg. — Most egy földalatti vasutat szándékoznak Londonban létre hozni, melly a' londoni hid éjszaki végétől az

uxbridgei utig (két mellék vasuttal, mellynek egyike a' birminghami, másika pedig a' nyugoti nagy vasuttal hozná ezt kapcsolatba) terjedne. Ezen roppant új Tunnel London néhány legnépesebb utczáji alatt vonulna el 's mintegy 5 angol mérföld hosszúságu lenne. —

FRANCZIAORSZÁG.

Dijonból ezt írják: nov. 29ikén akarák az itten tartózkodó lengyelek zendültök évnapját ünnepelni. E' végett ők a' hatóságtól engedelmet kértek, melly meg is adott nekik azon kikötés alatt, hogy ez tiszta lengyel ünnep legyen 's ne keverjenek semmi politikai tárgyat vagy ollyasmit belé, melly a' francia vendégszeretetre némi sértő módon hatna. De, az ígéretet nem tarták meg. A' gyűlést az ugynevezett Tivoliban tarták, a' terem átvilágító diszesítvényekkel vala ékesítve, rajtok több lengyel general neve, Washingtoné, Frankliné, 's ezek mellett Garnier-Pagès 's Cabat-é. A' lengyelek baráti hivatalosak valónak 's a' gyülekezet 4—500 személyből állhatott. Több rendű beszéd tartatott, de a' szónokok túl törtek az engedelmi 's ígéreti korláton. Egy közülök magasztaló beszédet tartá Robespierre, S. Just és Couthonra 's példányul tükrözte őket a' hallgatóknak elő; egy másik gyávaságról vádolá a' kormányt 's azt jövendölte, hogy a' nép nem sokára világosan látni 's a' respublicát kikiáltani fogja; egy 3dik több a' király ellen intézett sérelem után azt jóslotta, hogy Lengyelországot a' francia respublica visszaállítja 's e' pillanat nincs messze. A' törvényhatóság már nyomozza e' gyűlési körülményeket. Azonban a' belminister azt rendelé, hogy mind azon lengyel, ki e' zendítő beszédek alatt a' gyülekezetet oda nem hagyá, a' dijoni depottól mozdíthatnék el, a' kolomposak pedig Franciaországból takarodjanak ki. — Lynx nevű belga hírlap hallomás után azt beszéli, hogy nov. 29ike estvéjén a' respublicai mozgásoktól félelem miatt a' sergeknek tilos vala kaszárnyáikat elhagyni. Ha ez való, úgy hihetőleg a' lengyel zendülésre emlékeztető ünnep, melly a' brüsseli városháznál tartatott, ada erre alkalmat; a' gyülekezet számos vala 's Gendebien, Lelwel, Bartel 's van Halen respublicai szel-

lemű beszédekét mondták. — Az Algierből megtért országos biztosság minden ott divatozó sok visszaélés daczára is azon véleményü, hogy Afrika partjain ('s így Algierban) Franciaország részire hasznos gyarmatot v. szállítványt alapíthatni. Clauzel marssal ellenkező véleményben van.

SPANYOLORSZÁG.

Mint már említők gen. Sarsfield Bilbaot elfoglaltakor nyomban egy proclamatiót bocsátott a' lakossághoz. Ő abban, mint későbbi tudósítások bizonyíták, bocsánatot hirdete minden insurgentsnek közvitétől fel a' kapitányig, ki fegyverét 24 óra alatt lerakná 's magát akármely törvényes hatóság elélt a' királyné kormánya iránt engedelmesnek nyilatkoztatná. Ennek azon kívánt sikere lön, hogy a' még imitt amott a' vidékben lappangott fegyveres parasztság jobbara haza költözött, 's igen csekély lehet azon szám, melly akarátjában konokul megátalkodva némelly vezéreivel a' navarrai hegy-ségekre vonult.

Mota corregidor, ki az insurgentsek alatt többekkel együtt fogságban tartatott, most ismét hivatalába lépven legelső gondját is polgári katonaság szerkesztésre fordítá, melly ha a' fővárosban Bilbaoban sikerül, azt azonnal a' tartomány többi részeire is kiterjesztendi; kivitelére az egykori constitutionalis seregek volt egyik vezérét don Juan de Arangat bizta meg. Valenciában nov. 20ikán némi zajongás történt, mellyet az ujjágok előbb egy ujjabb carlista mozgás kiütésére magyaráztak, de utóbb kisült, hogy az egy fegyver-csiszár (vagy gyártó) elfogatásánál nem volt egyéb. A' mondott nap t. i. Valenciában a' nép az ifju királyné thronra emeltetését ünnepléven, a' tolongó nép között némelly tüzesb fejek „le a' carlosistákkal“ kiáltozák, mit egy közelében állott 's carlosista gondolkozásáról igen isméretes fegyver-csiszár magára értven, bosszujában egy mellette lovaglott tisztre pisztolyt sűtött, de czélt hibáztatván, kardjához folyamodott 's a' körötte álló parasztokat böszülten szabdalni kezdé. A' nép közt erre nagy zaj támadt, szidalmazák az előljárók gondtalanságát, kik a' carlistákat ennyire jöhetni engedék, 's a' fegyvergyártót bizonyosan széllyel tépék, ha épen azon tiszt nem védelmezi, ki-

re csak az imént fegyverét sűtötte. A' zaj azonban folyvást növekedett 's a' kereskedők boltjaikat becsukák, mig végre a' corregidor maga jelenven meg a' nép közt, azt még is ön élete veszélyeztetével valamennyire lecsendesíté. A' csiszár tömlöczre vettett. — A' bordeauxi Indicateur dec. 3diki száma szerint az akkoron áltjött spanyolok beszélék, hogy többi insurgents társaik, kik velök bosszu-szándékkal Franciaországba igyekeztenek, utközben megváltoztaták irányukat 's Navarrának fordultanak, a' zendülést ott gyulasztandók. Egyébiránt El-Pastor és Sarsfield ujjabb mozdulatiról bizonyost nem tudtak. Így mint látszik az egyenes közösülés Madrittel csak hamar helyre fog állhatni. — A' Bulletin du Soir dec. 6ikán Spanyolországbul következőt közöl: Madriti levelek után nov. 27ikén e' városban minden tökéletes csendben volt. Sarsfield lemondása elfogadtatott, (tehát ez csakugyan megvalósul) 's tett szolgálatiért castiliali tanácsnokká neveztetett. Gen. Valdes, ki őt a' fővezérségben fölvaltandja, Bilbaoban a' seregekhez már meg is érkezhetett. Madrit és Vittoria között az ut ismét szabad, egyedül Mondragon vidékén látszotak még némelly insurgentsek. Gen. Castagnon Tolosában vesztegel; a' még fenmaradt carlosisták Navarrában Estellánál ujjabb egyesültek. Cataloniából 's Arragoniából folyvást nyugtató hírek jönek; dec. 2dikán e' tartományokban a' támadásnak többé jele sem mutatkozik, 's valamint itt ugy általjában a' többi Spanyolországban is a' királyné kormánya naprólnapra kedvesebb. Valencia királyságban egyedül Morellánál tartózkodik még egy csapat insurgents egy magas kastélyban, mellyet rohanással foglaltak el. Fegyveres megtámadás ellen szerencsés felvesése miatt ezen erőség jó ideig fog daczolhatni, de álgyu-ostrom ellen biztos maradást csak kevés pillanatilig nyujthat. Gen. Breton, ez utóbbi ostromszerek hijányában levén, mig azok Valenciából 's Arragoniából megérkeznének, azalatt a' várat szoros őrizetben tartja, az azzal közösülést minden oldalról elzárván. — Dec. 7ikéről költ párisi legujabb hírek hitelt érdemlő levelek után említik: hogy gen. Breton ezen említett kastélybeli carlosistákon igen fényes

de egyszersmind borzasztó véres ütközetet nyere. Ő t. i. a' bekerített támadóknak capitulatiói ajánlást tevén, a' meggondolásra négy órát tűzött ki, de minthogy azok mindkettőt visszaveték, nyomban rohanást parancsolt a' várra 's mint győztes valamennyit elfoghata, mind fölkoncizoltatá.

NÉMETORSZÁG.

Az angol 's francia kormány igen vizsgálga szemügyre veszi most Németország kereskedési viszonyait. Anglia tart, hogy a' maholnap teljes életü divatra jutandó német vámegyesület, Britanniára nézve a' még jó emlékezetben lévő continentale systemát (Napoleon által az angol kereskedés megbuktatására létesített, de az antinapoleoni rövidlátás által eltemetett rendszert) feltámasztja, ennek meggátlása végett, mint mondják, alkudozásokba is bocsátkozott már; Franciaország is kellőleg méltatja ez ügyet, 's így lehetséges, hogy Prussia nem sokára gazdag gyümölcseit aratandja csüggedetlen igyekezeteinek 's vámegyesületének egyetemítése által maholnap kereskedési rendszerre viszonyos kölcsönösségre alapított európaivá leszen. Milly gyönyörű kilátás jövendőre! ha majd Európa téerein mindenszerte vasutak 's hajózható csatornák létesítettvén, ezek mindenkit 's mindenütt munkásságra ébresztendnek 's a' kereskedés felidülése minden rendü lakosra jótékony befolyásit árasztandja! ezt pedig nem sokára eszközölhetni, ha t. i. a' status-polgárok javát, szóval az emberiség boldogíttatását (mint nem csak illő de szükségképen kellő) valódi sikerpontra érdemítjük 's a' bel és külkereskedést mindenütt 's minden bénító és senyvesztő bilincseitől felszabadítjuk. — A' ministeri congressus Bécsben ülend össze a' felviradandó 1834 január elején. Minden rész v. hivatalos hatalom követe utban v. készülőleg van már. Itt semmi esetre sem leszen szó új czikkelyek toldatásiról a' már meglevő német szövetségihez, hanem monarchiai elvek érdekponti szerint autentikai (törzsökös, gyökeres v. eredeti) magyarázatról a' német szövetségi oklevél 's bécsi záradék-acta némelly utasítási 's határozatának, mellyek eddig különböző 's gyakran egyoldalú fejtegetésre v. tolmácsolatra nyujtának alkalmat. E' magyarázatok azonban

nem fognak czélzani akármilly már létező 's elismért divatosságu német törvényalkotmány megtámadására v. silányító szorongatására, hanem csak némelly tulságos 's a' törvényszerű status rend- és szerkezetekből hibásan vont 's vonható 's alapítható következtetések v. e' hibás következtetvényekre alapított sete követelések előző 's így jövendőbeli gátlatára. Nincs szándék ez által akadékosan hatni az alkotmány természetes kifejlése 's a' társasági állapot jobbulása 's tökéletesbülése ellen, a' mennyiben t. i. ezt a' józan miveltség előhaladása szüli, csak hogy ez által a' kormányi tekintet ereje ne gyengüljön 's a' monarchiai hatalom lényegi alapjaiban ne rendíttessék v. veszélyeztessék. A' hír szerint szóba jövend itt a' német szövetséget illető főtörvényszék létrehozatala 's elintéztetése is, mellyet az újabb időkben számos német kormány-férjfi 's kormánytudós, mint ohajtásra méltót, több ízben javasolt, 's melly főleg a' szövetségi egyes statusokban a' kormány és a' rendek közt keletkezhető pörös kérdéseket egyik v. másik rész jogainak kétes eseteiben, kivált azok terjedelme 's hatásköre iránt, bírószkodva határozna el. Bécs legyen e azonban széke majd e' szövetségi új intézetnek, még megállapítva nincsen. Arról is beszélnek, hogy a' szövetséggyűlés helye ne majnai Frankfurt, hanem v. Würzburg, v. Regensburg v. más, a' német szövetség középpontján fekvő város legyen. Végre még e' ministeri congressus szönyegén vitatandó czikkelynek rebesgetik a' szövetségi seregnek (hadierő) ugy leendő létegesíttetését, a' mint ezt az ez alkalommal módosítandó rendelkezések kívánni fogják, melly tárgyról, mint mondják, a' szükséges előértekezések és sarkalatos vezérpontok Berlinben még mult nyáron meg is állapítottak. — Berlini levelek dec. 6ról Maison marsal Berlinben mulatozásának következő okát adják: A' francia ministerium csakugyan kíván valamit a' lengyel ügyben tenni 's egy uttal önmaga is a' lengyelektől menekedni; ez okbul az ő Amerikába szállíttatásukat javasló terven mohón kapott, azonban az orosz czártól azt is ki ohajtaná eszközölni, hogy ez (t. i. a' czár) a' Sziberiába hurezolt v. száműzött lengyeleknek is szinte Amerikába költöz-

hetési engedelmet adna; tartván azonban, hogy ha Maison egyenesen Pétervárott akar na ez iránt értekezni v. alkudozni, ez onnan azonnal visszautasíttatnék; ezt hogy el mellőzze vagy kikerülje a' francia ministerium, a' porosz kormányt 's különösen a' királyt, kinek emberszerető szive világ szerte ismeretes, ohajtja Maison által megnyerni e' szép szándék-valósításra közbenjáró segédül. Ennek fogamatját annál inkább reménylik itt is, mivel az orosz kormánynak, ha nem fekszik is épen szíven, de politikájára nézve fontos szempont: a' világ, emberiség, egy szóval a' közvélemény előtt még gyauu-árnyékát is elhárítani a' hasztalan bosszuvágynak 's elidegenítő v. elkese rítő kegyetlenségnek magától, 's így remény lehet, hogy nem sokára tán több ezer áldozat (lengyel fogoly) fog menekedni meg határtalan inségéből 's bilincseiből, ha e' szent czél sikerül, 's vajha!

LENGYEL 'S OROSZORSZÁG.

Az orosz kormány elhatározá, hogy a' caspiumi tengerre, mellynek 3dánál több ugy is az ő tulajdona, 's egyedül moszka lobogók lebegnek rajta, kizárólag gőzhajókat állít, mellyek Guriew, Astrakán, Turku, Derbent 's más perza 's tatár tengerfok-he lyek közt rendszeren szolgáljanak közlekedési és szállítási eszközül. E' vállalat nagy következtésü 's befolyásu lesz kétségtelenül e' nagy terjedékü sivatag partmellék civilisatiójára. — Odessai hírek szerint több rendü magas ormú hadihajó-felkészítése iránt jöve parancs 's általányosan a' hajógyárok nagyon foglaltosak, a' mi fontos ok nélkül nem történik, minthogy a' kormány igen figyelmes szemüggyel van a' finacziára, melly katonai készületek által természetesen nem gyarapodik. — Az orosz czár Lengyelországban is katona-ujoncz-állítást rendelt, ez e' folyó dec. 1sójén veszi kezdetét 's 20—30 esztendősig minden férjfiira terjeszkedik; kivéttnek azonban 1) az egyetlen fiu; 2) egy fiu minden nemzetségben, kit a' szülék választanak; 3) a' neveletlen árvákra ügyelő gyám v. gondviselő testvér; 4) a' külföldiek 's azoknak külföldön született fiaik; 5) polgári tisztviselők; 6) a' felszentelt vagy avatott kath. 's görög papi személyek; 7) az evang. lelkészek; 8) a'

Herrnhuterek; 9) a' Menoniták; 10) a' nyilvános iskolai tanítók, gyakorló orvosok és sebészek; 11) gyárbirtokosak; 12) művészek, mesteremberek 's katonáskodási mentességre ajánlott legények; 13) hibás testalkatuak; 14) postalegények; 15) keresztényekké lett zsidók; 16) Mózes hitsorsosi, nemes fiak, nagy tisztviselőké 's polgári és katona fen hivatalbelieké.

GÖRÖGORSZÁG.

A' porta már kinyilatkoztatá, hogy kész elfogadni görög követet, de ugy, ha ez nem görög hanem más idegen hatalmi lobogó alatt menend Konstantinápolyba. — Otto király párisi general-ügyviselőjévé b. Eichthalt, b. Sina hazánkfiút pedig bécsi consulává nevezte. — Helios nevü naupliai hirlap szerint mihelyt a' kormány kezei közt lesz a' kölcsön nagy része, azonnal egy hitel v. kölcsönadó bankot állítani eltökélett szándéka, mellyből az ennek létesültével kihirdetendő zálogtörvény szerint minden föld 's gyárbirtokos mérsékelt kamatra pénzt kaphat intézkedéseinek gyarapítására. Mihelyt lábra kap illy bank, béheged azonnal Hellas halálos sebe is t. i. a' hivatal után esengő kórság. A' regensség minden intézkedésiből azt láthatni, hogy a' törvényhozásban, igazgatásban, egyházi, iskolai és községi szerkezetben, általányosan a' bajor és francia rendszer szolgál szabdául (norma) v. példánytükörül az alkotvány-szerzőknek. Az egyházi zsinat a' kormány felszólítása következtésiben több klastrom 's monostor birtokit 's jövedelmit javaslá iskolai pénz- v. jóság-alappá fordíttatni; ennél fogva most már biztos remény van az iskolák mennélelőbbi elintéztetésökre; 's minthogy a' községi szerkezetek kihirdetése sincs messze, mihelyt ez megtörténik, nincs kétség, hogy ezrenként fog Hellasba tódulni a' föld- és kézműves a' szorgalom, művészet 's mester ség minden ágait e' hálados földre által szállítandó, 's mind ezeket ott ivadékosul meghonosítva örökösítendő, 's ha most fájdalmas látvány e' szent vidékeken utazónak, mint nálunk is, gyönyörü siktéreket 's bájló völgyeket sivatag műveletlenségben szemlélni 's ott, hol egykor híres városok virágoztak egykét rozszant 's szegény czondta lakosu, agyagviskóra bukkanni: akkor majd

egy pár évtized mulva egész Görögországot tempévé 's földi édené teremtendi vadon-ságából csuda varázsvesszőjével az oda, mint hajdani kedves anyafészkebe, visszatelepülendő miveltség.

ELEGYHIREK.

Triesztből 2 fregát (Hebe és Guerriera) 156 bujdosó lengyelt szállít Éjszak-Amerikába, 's később Lipia korvett viendi szinteoda a' még ittott elszórakozott hátralevőket; e' hajóknak azon parancs van adva, hogy Gibraltáron kívül ne állapodjanak meg sehol 's itt is csak míg a' mellőzhetlen szükség kívánja. — A' naupliai pártütők fogdoztatása közben Duquesne francia lineahajó legénysége mindenkor készen állott tüzgyakorlás közben a' görög kormány kívánatára rögtön segédül kiszállani. — Wilkinson ur (angol) sok fáradság után szerencsés lön a' híres Memnon szobrának, e' két évezredes musikai tüneménynek, kellő tetejére juthatni. (Ez egy óriási képszobor Theba mellett a' Nilus balpartján, melly Pausanias és Strabo 's Poccocke és Norden szerint, napkeletkor víg, nyugatkor bús hangokat adott) Wilkinson ez alkalommal kétségtelen nyomára jutott, hogy minden elmés hypothesis és theorema, mellyet több század alatt a' világ bölcsei ezen szobor vidám és szomorgó zengzetinek megfejtésre állítottak, pusztá költemény; mert Memnon szobra nem nap-sugár-okozatnál fogva, midőn t. i. a' napfény bizonyos irányban fejét illeté, ada hangokat, hanem egy igen egyszerű ármány 's mesterség által: t. i. a' szobor terepélyes mellében van egy levegő-lyukakkal felkészült üreges kő, mellyben egy férjfi könnyen elrejtezhetett, 's midőn ez vasvesszővel azon követ sujtogatá, ez által keletkeztek azon csudálatos magyarázatu hangok; 's bár e' szobrot hihetőleg Cambyses elrombolá is, a' titkot mindazáltal szorgalmasan el tudák magiglan fődözni. —

Több fajai a' költöző madaraknak csak 9ber derekán hagyák el Lapponia (Umea) tájait, 's így hihető későn köszönt be a' tél, a' mi végtelen hasznu jótétemény takarmányszüksős gazdáinkra. — A' Danzigból szállított utolsó lengvelesapat elvitorlázta

előtt néhány porosz leány az előljárosághoz engedelmért folyamodott, hogy lengyel kedveseikkel 's mint ők jelenték vőlegényeikkel Éjszakamerikába költözhesse nek, 's ez meg is adatott nekik, de azon nyilvános kikötéssel, hogy azokkal összeesküyenek. Mind a' két szeretkező rész, t. i. a' lengyel him és a' porosz nőnem, igen szívesen állott e' föltételre, 's fölmentetvén a' szokott 3szoros egyházi hirdetéstől, a' házassági hitet a' danzigi kath. kápolnában azonnal le is tették. Azonban magányos utakon is kaptak elhajóztuk előtt e' bujdosók segedelmet, 's közülök egy különösen elindulta napján 110 ezüst tallért kapván, e' szép mennyiséget a' hajó ormáról azon nyilatkozással küldé vissza, hogy e' pénz Schweizban nyomorgó 's mint hallá koldulásból tengődő földieinek küldessék gyámolításul. — Drinápoly táján az idei borszüret igen gazdagul ütött ki; a' szőlőhegyeken négy egymásutáni vasárnap hemzsege minden néposztálybeli boriszákos, 's közöttük természetesen számos török is, kik a' koráni vagy inkább hagyományi és szokási tilalom daczára is versenyt hörpentgettek a' kereszt hiveivel. — Brüsszelben egy törvényjavaslat fogadtatott el vasutak állittatásáról, mellyek az egész országon keresztül vitessenek a' francia és porosz szélekig minden irányban. Ezek létesíttetését a' status költségein eszközli a' kormány, melly meg van hatalmazva egy e' végett 35. millió franknyi kölcsönvételre 100tul öttel, azonban e' kölcsönzési alkudozások bevégeztükig is előlegesen 5 milliót vehet fel a' kormány a' kincstárból, hogy azonnal egy ilyen vasúti szakasz készíttetéséhez fogathasson. — Párisban is napról napra több több hitelt nyer a' Homoeopathia, ugyan is Petroz dr. (mint nálunk Forgó György ur t. Pest vgye rendes főorvosa) igen számos évi, még pedig szerfelett jövedelmes all-gyógyításmódjától eltérvén tiszta lelkü meggyőződésből Hahnemann orvosrendszerét fogadá el, 's elnökévé (paesésvé) választatott egy ott keletkezett homoeopathiai társaságnak, melly hónapoként két izben tartja üléseit.

Bank-részvény dec. 17ikén 1226 $\frac{1}{2}$.